

POLSKA AKADEMIA NAUK • INSTYTUT HISTORII

PL ISSN 1230-5057

**STUDIA Z DZIEJÓW
ROSJI I EUROPY
ŚRODKOWO—
WSCHODNIEJ** tom XXXII

WARSZAWA

WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*

AUTORZY ARTYKUŁÓW

Dr Zbigniew Klejn — Warszawa

**Dr hab. Janusz Gruchała — profesor
w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach**

**Mgr Paweł Olszewski — asystent
w Uniwersytecie Łódzkim**

**Mgr Krzysztof Buchowski — asystent w Filii
Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku**

**Prof. dr hab. Piotr Łossowski
— Instytut Historii PAN, Warszawa**

**Dr Albin Głowacki — adiunkt
w Uniwersytecie Łódzkim**

**Dr Henryk Bartoszewicz — Archiwum Główne
Akt Dawnych, Warszawa**

**Dr Bronisław Makowski
— adiunkt w Instytucie Historii PAN,
Warszawa**

STUDIA Z DZIEJÓW ROSJI
I EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

Wielce Szanownemu Panu Docentowi Romualdowi Wojniakowi, uznanemu historykowi polskiemu, Autorowi wielu cennych dzieł z zakresu historii Rosji i Europy Środkowo–Wschodniej, długoletniemu Sekretarzowi Redakcji «Studiów z Dziejów Rosji i Europy Środkowo–Wschodniej» w sześćdziesiątą piątą rocznicę Jego urodzin składają w hołdzie XXXII tom rocznika

Redakcja i autorzy

POLSKA AKADEMIA NAUK • INSTYTUT HISTORII

ZAKŁAD DZIEJÓW EUROPY XIX I XX WIEKU

STUDIA Z DZIEJÓW ROSJI
I EUROPY ŚRODKOWO–WSCHODNIEJ

TOM XXXII

WARSZAWA

WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*

1997

Komitet Redakcyjny

WIESŁAW BALCERAK, JERZY BOREJSZA, MAREK K. KAMIŃSKI,
JERZY KŁOCZOWSKI, JERZY KOZEŃSKI, MACIEJ KOŹMIŃSKI,
MARIAN LECZYK, PIOTR ŁOSSOWSKI (redaktor), WOJCIECH MATERSKI,
MIECZYŚLAW TANTY, ROMAN WAPIŃSKI, ROMUALD WOJNA,
MICHAŁ ZACHARIAS, ELŻBIETA ZNAMIEROWSKA-RAKK (sekretarz redakcji),
JANUSZ ŻARNOWSKI

Adres Redakcji
Rynek Starego Miasta 29/31, 00-272 Warszawa

Okładkę projektowali
ANNA i LESZEK KAĆMOWIE

© Copyright by
Wydawnictwo Naukowe *Semper*, Warszawa 1997

© All rights reserved

WYDAWNICTWO NAUKOWE *Semper*

Redakcja i księgarnia firmowa:
ul. Bednarska 20A, 00-321 Warszawa,
tel./fax: (0-22) 635 49 73
e-mail: semper@rubikon.net.pl
<http://www.rubikon.net.pl/semper/>

PL ISSN 1230-5057

Printed in Poland

SPIS TREŚCI

- H. Bułhak, Romuald Wojna — historyk Rosji i Europy środkowo-wschodniej 5
A. J. Leinwand, Bibliografia prac Romualda Wojny 1956–1996 7

ARTYKUŁY I ROZPRAWY

- Z. Klejn, Udział Polaków w budowie i eksploatacji infrastruktury komunikacyjnej w Bułgarii
Участие поляков в построении и эксплуатации коммуникационной инфраструктуры в
Болгарии
Poles and the Construction and Exploitation of the Communication Infrastructure 13
- J. Gruchala, Czeska opinia publiczna wobec wojny polsko-sowieckiej (1919–1920)
Чешское общественное мнение и польско-советская война (1919–1920)
Czech Public Opinion and the Polish-Soviet War (1919–1920) 27
- P. Olszewski, Ententa wobec tzw. mandatu zakaukaskiego (1919–1920)
Отношение Антанты к так называемому Закавказскому мандату
The Entente and the so-called Transcaucasian Mandate 47
- K. Buchowski, Polacy w sejmach litewskich 1920–1927
Поляки в Литовских парламентах 1920–1927
Poles in the Lithuanian Parliament 1920–1927 71
- P. Łossowski, Polityczni emigranci litewscy w Polsce w latach 1927–1930
Литовские политические эмигранты в Польше в 1927–1930 годах
Lithuanian Political Emigres in Poland 1927–1930 87
- A. Głowacki, Wybory uzupełniające do rad najwyższych BSRR, USRR i ZSRR
z zaanektowanych ziem wschodnich II Rzeczypospolitej (24 III 1940)
Дополнительные выборы в Верховный Совет БССР, УССР и СССР на аннексированной
части восточной территории Второй Речипосполитой (24.03.1940)
By-elections to the Supreme Soviets of the Byelorussian Socialist Soviet Republic,
the Ukrainian Socialist Soviet Republic and the U.S.S.R. in the Annexed Eastern
Lands of the Second Republic (24 March 1940) 103
- H. Bartoszewicz, Państwa Europy środkowo-wschodniej w polityce Związku Sowieckiego między
Jaltą a Poczdamem
Политика Советского Союза по отношению к государствам Восточной
и Центральной Европы между Ялтой и Потсдамом
States of Central-Eastern Europe in Soviet Policy from Yalta to Potsdam 115
- B. Makowski, Litewski antysowiecki ruch oporu na terytorium Polski
w latach 1945–1950
Литовское антисоветское движение сопротивления на территории Польши в 1945–50 годах
Lithuanian anti-Soviet Resistance on Polish Territory during the 1945–1950 Period 131

MATERIAŁY I DOKUMENTY

- T. Pińkowski, Losy polskich jeńców wojennych wyprowadzanych pojedynczo lub
w niewielkich grupach, od października 1939 do marca 1940 roku, z obozów NKWD
w Kozielsku, Starobielsku i Ostaszkowie 139

L. S. Pręciowski, Pierwiastki słowianofilskie w programie Związku Młodzieży Wiejskiej Rp „Wici”	151
--	-----

PRZEGLĄDY BADAŃ

A. Achmatowicz, Nowe materiały źródłowe z kijowskich archiwów o ukrainizacji	161
H. Marczevska-Zagdańska, Image międzywojennej Czechosłowacji w literaturze anglojęzycznej	181
D. Boćkowski, Działalność ambasady RP w Kujbyszewie oraz jej delegatur i placówek mężów zaufania w świetle raportów NIK Rządu RP w Londynie	203

RECENZJE

Piotr S. Wandycz, Cena wolności. Historia Europy Środkowo-Wschodniej od średniowiecza do współczesności, E. Znamierowska-Rak	223
Nina Kiniapina, Bałkany i proliwy wo wniezionej polityce Rossii w konce XIX wieku, J. R. Budziński	226
Pierwaja mirowaja wojna: diskussionnyje problemy istorii, J. Sobczak	230
Katarzyna Duda, Antyutopia w literaturze rosyjskiej xx wieku, A. J. Leinwand	232
Liudas Truska, Antanas Smetona ir jo laikai, P. Łossowski	235
Wilsonian East Central Europe, Current Perspectives. John S. Micgiel ed., H. Marczevska-Zagdańska	238
Grażyna Pańko, Polska i Polacy w czeskiej opinii publicznej w okresie międzywojennym, W. Chelchowski	242
I. W. Michutina, Polsko-sowiecka wojna 1919–1920 gg., A. Nowak	244
Słowa tęsknoty. Zachowane listy jeńców Kozielska, Ostaszkowa i Starobielska, oprac. E. Gruner-Zarnoch i M. D. Wołagiewicz, W. Materski	247
Stanisław Ciesielski, Polacy w Kazachstanie w latach 1940–46. Zesłańcy lat wojny, D. Boćkowski	247
Arvydas Anušauskas, Lietuviu tautos sovietinis naikinimas 1940–1958 metais, B. Makowski	252

IN MEMORIAM

Włodzimierz Anatoljewicz Djakow (1919–1995), W. Śliwowska	255
Jerzy Ochmański (1933–1996), II. Bartoszewicz	258
Jerzy Skowronek (1937–1996), M. Tanty	259

ŻYCIE NAUKOWE

Sesja naukowa „Od Wersalu do Poczdamu”, A. J. Leinwand	262
Posiedzenia naukowe Zakładu Dziejów Europy XIX i XX w. Instytutu Historii PAN (październik 1995 — wrzesień 1996)	265

Semper

WYDAWNICTWO NAUKOWE

Redakcja i księgarnia firmowa:
ul. Bednarska 20A
00-321 Warszawa

tel./fax: (+48) (22) 635 49 73
e-mail: semper@rubikon.net.pl
<http://www.rubikon.net.pl/semper/>

Nasza oficyna wydaje książki ze wszystkich dziedzin nauki. Specjalizujemy się w monografiach oraz w trudnych, niskonakładowych publikacjach w różnych językach (m.in. rozprawy habilitacyjne, bibliografie, słowniki specjalistyczne, materiały źródłowe).

Nasze książki są prezentowane na międzynarodowych wystawach i targach we Frankfurcie n. Menem, Chicago, Jerozolimie, Lipsku, Montrealu, Wilnie, Kijowie i Mińsku, a także podczas różnych imprez krajowych.

Wśród stałych odbiorców naszych publikacji (ponad 200 wydanych tytułów zwartych, periodyki naukowe i wydawnictwa ciągłe) znajdują się wszystkie poważne księgarnie polskie, biblioteki uczelniane oraz wiele renomowanych bibliotek zagranicznych.

Do współpracy zapraszamy przede wszystkim autorów gotowych prac analitycznych. W zasadzie nie wydajemy tekstów popularnonaukowych. Naszą ofertę kierujemy głównie do samodzielnych pracowników naukowych, chociaż nasza seria «Studia i Materiały» jest przeznaczona m.in. na ciekawe prace magisterskie i doktorskie.

Wojciech Kriegseisen (red. naczelny nauk humanistycznych)

Włodzimierz Zuzga (red. naczelny publikacji ścisłych)

Helena Ratomska (właścicielka wydawnictwa)

Bogusława Pilch (sekretarz redakcji)

Iwona Polak (dział handlowy)

Semper

WYDAWNICTWO NAUKOWE

Redakcja i księgarnia firmowa:
ul. Bednarska 20A
00-321 Warszawa

tel./fax: (+48) (22) 635 49 73
e-mail: semper@rubikon.net.pl
<http://www.rubikon.net.pl/semper/>

Nasze publikacje można zamawiać i nabywać we wszystkich księgarniach akademickich i naukowych oraz w wielu krajowych i zagranicznych księgarniach literackich.

Księgarnie naukowe przyjmują również zamówienia na wydawane przez nas czasopisma i wydawnictwa ciągłe.

Zapraszamy do odwiedzania naszej strony w Internecie:

<http://www.rubikon.net.pl/semper/>

gdzie znajdują się: aktualny katalog, formularz zamówieniowy, informacje o wydawnictwie, zapowiedzi wydawnicze, informacje o sprzedaży wysyłkowej.

Na życzenie przesyłamy bezpłatne katalogi.